

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Katedra sociológie a andragogiky

ZUZANA MRÁZIKOVÁ

Riadenie projektu v škole – Zdravá škola

(Managing projekt in schol – Healthy school)

Bakalárska práca

Vedúci práce : Doc.PhDr. Igor Budinec CSc.

Olomouc 2011

Prehlasujem, že som túto prácu vypracovala samostatne a uviedla som v nej všetku literatúru a ostatné zdroje, ktoré som v nej použila.

V Olomouci 15. marca 2011

.....

Zuzana Mráziková

Za cenné rady, námety a odborné vedenie pri vypracovaní bakalárskej práce by som chcela poďakovať vedúcemu práce Doc.PhDr. Igorovi Budincovi CSc.

Anotácia k záverečnej bakalárskej práci

V práci som popísala priebeh projektu Zdravá škola v Materskej škole. Cieľom je pozorovaním zistiť u detí zmeny stravovacích návykov po aplikácii projektu Zdravá škola. Čiastkové ciele sú porovnanie chorobnosti u detí pred samotným projektom a po jeho ukončení a vplyv projektu na konzumáciu mlieka. Pozorovanie som aplikovala v bratislavskej materskej škole a skúmala som tam dva roky priebeh samotného projektu so zameraním na zdravú výživu. K dosiahnutiu zistenia cieľov som použila pozorovanie - pozorovací protokol, neštruktúrované skupinové rozhovory s deťmi a skúmaním dokumentov dochádzky detí. V práci som sa snažila poukázať na potrebu projektov na školách, a to aj v materských, potrebu utvrdenia si stravovacích návykov už v pred primárnom vzdelávaní a dôležitú úlohu vplyvu školy na zdravie detí.

Kľúčové slová : manažment, projekt, zdravá škola, materská škola, zdravie

Annotation

At work I was describing project Health School in a kindergarten in Bratislava for a period of two years.

My aim was to find out changes of eating habits with children after applying project Health School. It was about observing children health and their consumption of milk.

To find out results I have used observation protocol, non – structured talks with children and investigation of their attendance.

I was trying to point onto the necessity of this project in primary and nursery schools. I was showing the net of healthy eating habits in primary education and the very important influence of school for the health of children.

Key words: management, project, healthy school, kindergarten, health

Obsah

ÚVOD.....	6
Teoretická časť I	
1 Určenie pojmov.....	8
1.1 Manažment	8
1.2 Riadiaci manažment	10
1.3 Školský manažment.....	11
1.3.1 Manažment školstva.....	12
1.3.1.1 Zákon č. 245/2008Z.z. o výchove a vzdelávaní (školského zákona) v znení neskorších zmien a doplnkov	12
1.3.1.2 Zákon č. 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení ďalších zákonov	13
1.3.2 Manažment školy	16
2 Projekt.....	17
2.1 Projektový manažment	17
2.2 Projekty na škole	18
3 Predprimárne vzdelávanie.....	20
3.1 Materská škola.....	21
3.2 Význam školského stravovania	22
3.3 Materská škola podporujúca zdravie	23
3.4 Správna výživa v projekte Zdravá materská škola	24
3.4.1 Všeobecné kritéria správnej výživy	25
3.4.2 Program ozdravenia zdravej výživy	26
4 Metodológia šetrenia.....	28
Empirická časť II	
4.1 Špecifikácia metód	28
4.1.1 Pozorovací protokol	30
5 Charakteristika školy	32
5.1 Dlhodobé ciele školy	32
5.2 Konkrétne ciele školy	33
5.3 SWOT analýza školy	35
5.4 Projekt škola podporujúca zdravie.....	36
5.4.1 Cieľ zameraný na Školu	36
5.4.2 Cieľ zameraný na Dieťa	37
5.4.3 Cieľ zameraný na Rodinu.....	37
6 Aplikácia projektu v škole	38
6.1 Divadelné predstavenie.....	38
6.2 Projekt vo vyučovacom procese.....	39
6.3 Projekt v školskom stravovaní.....	40
6.3.1 Deň mlieka	41
7 Skúmaná skupina	42
7.1 Vyhodnotenie chorobnosti detí.....	43
7.2 Vyhodnotenie vplyvu projektu na konzumácii mlieka	44
7.3 Výsledky pozorovania	45
7.4 Návrhy na zlepšenie v aplikácii projektu.....	46
Záver	47
Použitá literatúra	49
Príloha číslo 1	51
Príloha číslo 2	52
Príloha číslo 3	53
Príloha číslo 4	54

ÚVOD

Tému bakalárskej práce som si vybrala, nakoľko už štrnásť rokov pracujem ako vedúca jedálne v Materskej škole. Keďže už dlhé roky pozorujem stravovacie návyky a ich postupné zmeny u detí, hneď som vedela akým smerom sa bude moja práca uberať. S radosťou sledujem postupné uvedomovanie si dôležitosti stravovania vo vývoji detí a jeho nutnosť pri výchove zdravej generácie. Už sa neberie stravovanie ako nutné zlo a akýsi doplnok školy, ale ako potrebná súčasť každej fungujúcej a prosperujúcej školy. Riaditelia si uvedomili, že kuchyňa je neodmysliteľnou súčasťou školy a prospieva aj dobrému imidžu. Každodennú spoluprácu ešte viac upevňujú projekty so zameraním na zdravú školu. Je veľmi prínosné uplatňovať a dodržiavať harmonogram projektu. V práci som sa zamerala na riadenie projektu v materskej škole a zistenými zmenami vďaka aplikácii projektu. Pozorovala som skupinu 24 detí počas dvoch rokov. Škola odštartovala celú akciu divadelným predstavením, ktoré u detí vzbudilo veľký záujem na danú tému. Pokračovalo sa začlenením projektu do vzdelávacieho programu školy a v spolupráci s vedúcou školskej jedálne učili deti zdravému spôsobu života a zdravému stravovaniu. Deti si mali uvedomovať vlastné telo, čo potrebuje a čo mu škodí. Cieľom práce je sledovanie zmeny stravovacích návykov u detí po dvoch rokoch aplikácie projektu. V prvom čiastkovom ciele snažím prostredníctvom preštudovania dochádzky detí preukázať vplyv zvýšenia konzumácie ovocia a zeleniny vďaka projektu na chorobnosť detí po dvoch rokoch trvania projektu. V druhom čiastkovom ciele zas zvýšený príjem mlieka, teda odbúranie odporu pitia mlieka. V trvaní dvoch rokov som mala možnosť sa priamo zúčastňovať na projekte priamo v škole a každodennou prítomnosťou získať potrebné informácie o priebehu celého projektu. Je neoceniteľným prínosom pracovať v škole a súčasne venovať sa danej téme. Deti ma poznajú takže rozhovory boli spontánne, čo zvyšuje pravdivosť ich odpovedí. V súčasnej dobe sa aplikuje veľa nových projektov v rôznych dimenziách, ale tento projekt je veľmi prospešný pre zdravý rast detí. Autori si uvedomili, že hlavne deti predškolského veku získavajú základné návyky, ktoré vo väčšine aplikujú nasledujúce roky. Ako ďalej uvádzam, projekt Zdravá škola nie je len o stravovaní, ale aj o zdravom životnom štýle, športovaní, úcte k vlastnému telu, úcte a empatii k ostatným ľuďom a k svojmu okoliu, o uvedomovaní si ochrany prírody, spolužitia s prírodou, jej cyklus a úcty k všetkému živému. Riadenie takého

projektu preto vyžaduje nesmiernu náročnosť nielen na riaditeľa skĺbiť všetky tieto témy v jednu ucelenú časť. Musia spolupracovať všetky zložky školy od učiteľky, až po školníčku. Len svedomité a premyslené riadenie bude korunované úspechom. V teoretickej časti vysvetľujem základy manažmentu ako základu všetkého riadenia, projektu a ich aplikáciu na školstvo. Nadväzujem na teoretické poňatie pred primárneho vzdelávania a projektu Zdravá škola. V závere práce sa budem snažiť upozorniť na nedostatky a navrhnúť príslušné opatrenia na ich nápravu. Mojm cieľom nebolo kritizovať, ale zlepšiť drobné nedostatky v prospech detí a celkovej aplikácie projektu v danej škole.

I TEORETICKÁ ČASŤ

1 Určenie pojmov

1.1 Manažment

Manažment ako vedná disciplína je hlboko zakorenená ako disciplína riadenia, organizovania a plánovania k určitému dosiahnutiu cieľa. Každá organizácia, či už štátna alebo v súkromnom sektore, sa bez fungujúceho manažmentu len ťažko presadí v dnešnej konkurencii. Dalo by sa povedať, aký manažment organizácia má, taký úspech na trhu môže dosiahnuť. Treba ale pripustiť, že manažment je dôležitý, no všetko stojí a padá na pracovníkoch, ich schopnosti a lojalite k organizácii. Majtán vo svojej knihe uvádza „Manažment je otvorená sústava poznatkov o špecifických činnostiach (funkciách) manažérov , ktoré sú potrebné na dosiahnutie stanovených cieľov organizácie“ (Majtán a kol.2008,s.22). Podľa Majtána korene manažérskeho myslenia siahajú do dávnej minulosti. Vznikal ako činnosť človeka k uvedomeniu si svojich potrieb a ich cieľavedomému uspokojovaniu. Rozdeľuje vznik manažmentu do štyroch generácií. Sledovať vývin manažmentu môžeme z časového hľadiska :

- historické základy vzniku manažmentu
- novodobé prístupy v manažmente

alebo z územného hľadiska :

- americký manažment
- európsky manažment
- japonský manažment

Každý jednotlivý vývoj má svoje špecifiká a sú určitým spôsobom odlišné (Majtán a kol.,2008). Manažment ďalej môžeme chápať ako :

Praktickú činnosť- aktivity, ktoré vykonávajú manažéri na dosiahnutie cieľa

Vednú disciplínu - logicky usporiadaný súbor poznatkov o princípoch, postupoch riadenia, ktorým sa možno učiť a ich vyučovať. Zaoberá sa riadením a cieľavedomou činnosťou ľudí.

Osobitná skupina ľudí – ich poslaním je plniť manažérske funkcie (Sedlák , 2007).

„Jednotlivé poňatia, resp. smery manažmentu nie sú samostatné a izolované teórie, ale že sú to prejavy, čiže druhy intelektuálnej deľby práce pri skúmaní a rozpracúvaní problémov toho istého procesu manažmentu“ (Sedlák 2007,s.111). Ako ďalej uvádza Sedlák vo svojej knihe, proces manažmentu je mnohostranný, ktorý nemožno vykonávať len na základe jedného známeho súboru poznatkov. Pri realizácii je nutné poznať a využívať poznatky všetkých uvádzaných smerov. Teória manažmentu má svoj predmet a proces. Súborný súbor poznatkov má voči teórii manažmentu rozličnú úlohu, tieto poznatky členíme na tri skupiny:

- poznatky formujúce základ procesu manažmentu :

- a. podľa funkčného hľadiska
- b. podľa rozhodovacieho hľadiska
- c. podľa informačného hľadiska

- poznatky predstavujúce hlavné zdroje procesu manažmentu:

- a. empirické
- b. behavioristické
- c. matematicko-štatistické
- d. technické

- poznatky tvoriace základné prístupy riešenia problémov:

- a. systémový prístup
- b. kontingentný prístup (Sedlák, 2007)

Obrázok č.1 Podstata teórie manažmentu

(Zdroj : Sedlák,2007)

1.2 Riadiaci manažment

Súčasťou manažmentu je aj riadenie. Treba si uvedomiť, že ak sa niečo riadi, musí to byť organizácia, ktorá sa skladá z objektu a subjektu riadenia. Tieto dve položky tvoria organizáciu. Podľa Sedláka môžu byť pritom priestorovo oddelené, ale môžu aj vzájomne na seba vplývať.

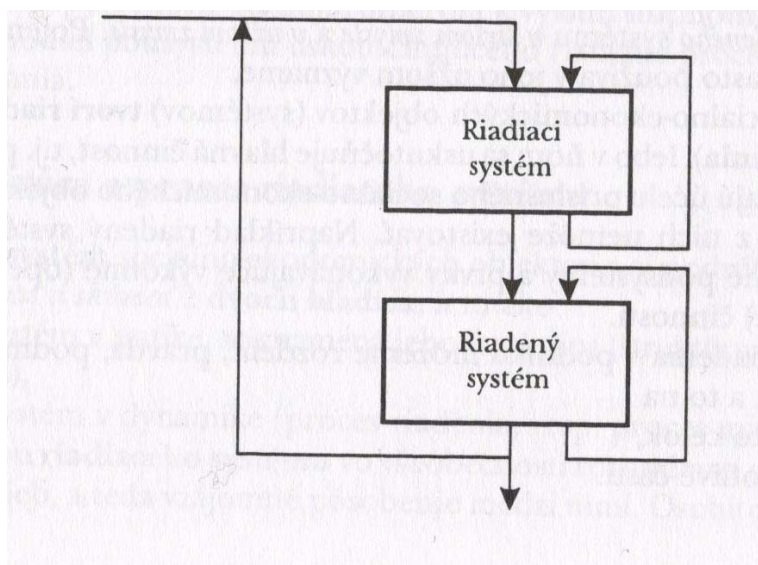
- **Objekt riadenia** - Uskutočňuje sa v ňom hlavná činnosť, riadený systém organizácie tvoria podsystémy vykonávajúce činnosti. Obstarávanie zdrojov, výroba, odbyt. Objektmi riadenia sú jednotlivé organizačné celky, ako napríklad divízie, závody a iné.

- **Riadiaci systém** – Jeho poslaním je riadiť objekt riadenia. Vypracováva cieľ a program vývoja riadeného systému, zabezpečuje vývoj riadeného systému. Delíme ho na dve časti z hľadiska základných úloh :

- a. podsystém zabezpečujúci bežné riadenie
- b. podsystém uskutočňujúci riadenie procesu zdokonaľovania riadeného a riadiaceho systému.

Každý z týchto systém je dôležitý, ale rozhodujúci význam má prvý podsystém, no čím ďalej si treba uvedomovať dôležitosť druhého podsystému. Bez zdokonaľovania a rozvoja organizácií nemôžu napredovať a ani obstáť v konkurencii (Sedlák, 2007).

„Úloha a podiel týchto dvoch častí riadiaceho systému sa na rozličných stupňoch riadenia spoločnosti odlišujú. Smerom k vyšším stupňom riadenia rastie úloha a podiel podsystému uskutočňujúceho riadenie procesov ďalšieho zdokonaľovania“ (Sedlák , 2007).

Obrázok č. 2 Riadiaci a riadený systém a vzťahy medzi nimi

(Zdroj: Sedlák,2007)

1.3 Školský manažment

„Školský manažment je veľmi zložitý a komplikovaný proces, ktorý patrí k rozhodujúcim predpokladom úspešnej a efektívnej činnosti škôl. Kvalitne ho môžu realizovať len tí pracovníci, ktorí majú odborné znalosti z tejto oblasti“ (Horváthová, Manniová, 2008). Školský manažment má za úlohu vedenie a usmerňovanie školských zariadení. Je to súlad pedagogiky, manažmentu a ďalších vied. Môže sa chápať aj ako aplikácia manažmentu zo zákonitostami a špecifikami edukačných procesov, ich vzájomná výmena poznatkov. Týka sa nielen k výkonu riadiacich pracovníkov, ale aj pedagogických pracovníkov, pracovníkov školských správ, rodičov (Prášilová, 2010).

1.3.1 Manažment školstva

Manažment školstva je orientovaný na systém riadenia. Je to riadenie v rezorte školstva, materiálnych a finančných zdrojov. Zabezpečuje výchovu a vzdelávanie. Najvyšším orgánom je Národná rada, ktorá prijíma zákony, ktoré sa uplatňujú pri riadení a správe v školstve a kontrolou výkonných orgánov. Vláda riadi štátnu správu a ministerstvo školstva má pôsobnosť orientovanú na úsek školstva. Obce a samosprávne kraje majú vymedzené kompetencie pri zriaďovaní a spravovaní základného a stredného školstva a školských zariadení zákonmi o výchove a vzdelávaní, štátnej správe v školstve a školskej samospráve (Obdržálek Z., Horváthova K., 2004).

1.3.1.1 Zákon č. 245/2008Z.z. o výchove a vzdelávaní (školského zákona) v znení neskorších zmien a doplnkov

Zákon možno považovať za celkovú školskú legislatívu, na ktorú nadväzujú vyhlášky a usmernenia. Predmetom zákona sú nasledovné ustanovenia:

- a. princípy, rozsah, obsah a organizáciu výchovy a vzdelávania v školách a školských zariadeniach, stupne vzdelania, prijímanie a ukončenie výchovy a vzdelávania, poskytovanie odbornej výchovno–poradenskej starostlivosti
- b. dĺžka povinnej školskej dochádzky
- c. vzdelávacie programy na štátnej úrovni a na školskej úrovni
- d. sústavu škôl a školských zariadení
- e. práva a povinnosti škôl a školských zariadení
- f. práva a povinnosti detí a žiakov
- g. práva a povinnosti rodičov alebo inej fyzickej osoby než rodiča, ktorá má dieťa zverené do osobnej starostlivosti alebo do pestúnskej starostlivosti na základe rozhodnutia súdu, alebo práva a povinnosti zástupcu zariadenia, v ktorom sa vykonáva ústavná starostlivosť, výchovné opatrenie, priebežné opatrenie alebo ochranná výchova, výkon väzby alebo výkon trestu odňatia slobody.

1.3.1.2 Zákon č. 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení ďalších zákonov

Zákon sa týka poslania, práv a povinností obcí, samosprávnych krajov, krajských školských úradov, Štátnej školskej inšpekcie a Ministerstva školstva Slovenskej republiky.

Obec pri výkone samosprávy zriaďuje a zrušuje podľa siete :

- a. základné umelecké školy
- b. materské školy
- c. školské kluby detí
- d. školské strediská záujmovej činnosti
- e. centrá voľného času
- f. zariadenia školského stravovania pre žiakov základných a materských škôl
- g. jazykové školy pri základných školách
- h. strediská služieb škole
- i. školské internáty

Obec vykonáva štátnu správu v prvom stupni vo veciach ohrozovania výchovy a vzdelávania maloletého alebo zanedbávania starostlivosti o povinnú školskú dochádzku žiaka, vykonáva štátnu správu v druhom stupni vo veciach, v ktorých v prvom stupni rozhodol riaditeľ základnej školy, ktorej je príslušná obec zriaďovateľom. Ďalej kontroluje dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti výchovy a vzdelávania, kontroluje kvalitu podávaných jedál v školských jedálňach, vydáva organizačné pokyny pre riaditeľov, poskytuje odbornú a poradenskú činnosť školám, poskytuje právne poradenstvo riaditeľom, vykonávať na základe dohody administratívno–technické práce na mzdovom úseku, vedie personálnu agendu riaditeľov, prerokúvava školský vzdelávací a výchovný program, schvaľuje návrh zmlúv o prenájme školských budov a miestností, zostavuje plán investícií a rozpis finančných prostriedkov. Zabezpečuje priestory a materiálo-technické zabezpečenie, didaktickú techniku na vzdelávací proces, finančné prostriedky na mzdy, investičné prostriedky zo štátneho rozpočtu a z vlastných zdrojov.

Samosprávny kraj pri prenesenom výkone štátnej správy zriaďuje a zrušuje podľa siete:

- a. stredné školy
 - b. strediská praktického vyučovania
- Samosprávny kraj pri výkone samosprávy zriaďuje a zrušuje podľa siete:

- a. základné umelecké školy
- b. jazykové školy okrem jazykových škôl pri základných školách
- c. školské internáty
- d. zariadenia školského stravovania
- e. školské hospodárstva a strediská odbornej praxe
- f. strediská služieb školy
- g. školy v prírode
- h. centrá voľného času s územnou pôsobnosťou samosprávneho kraja
- i. školské strediská záujmovej činnosti

Samosprávny kraj vykonáva štátnu správu v druhom stupni vo veciach, v ktorých v prvom stupni rozhodol riaditeľ školy. Pôsobnosť samosprávneho kraja je preneseným výkonom štátnej správy.

Krajský školský úrad zriaďuje a zrušuje podľa siete:

- a. základne školy, ak to vyžadujú osobitné podmienky
- b. stredné školy a strediská praktického vyučovania, ak to vyžadujú osobitné podmienky
- c. materské školy pre deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami
- d. základné školy pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami
- e. stredné školy pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami
- f. praktické školy
- g. odborné učilištia
- h. špeciálne výchovné zariadenia
- i. školy, v ktorých sa výchova a vzdelávanie uskutočňujú v cudzom jazyku na základe medzinárodnej dohody
- j. školský internát
- k. centrá špeciálno-pedagogického poradenstva
- l. centrá pedagogicko-psychologického poradenstva
- m. ďalšie školské zariadenia, ktoré sú súčasťou školy alebo školského zariadenia

Krajský školský úrad vykonáva štátnu správu v prvom stupni vo veci rozhodovania o rovnocennosti dokladov o vzdelaní vydaných základnými a strednými školami v zahraničí. Rozhoduje v druhom stupni vo veciach ohrozovania výchovy

a vzdelávania maloletého žiaka alebo zanedbávania starostlivosti o povinnú školskú dochádzku žiaka, v ktorých v prvom stupni rozhodla obec.

Štátna školská inšpekcia je rozpočtová organizácia so sídlom v Bratislave financovaná Ministerstvom školstva. Je nezávislá, riadi sa zákonmi a inými všeobecne záväznými predpismi. Riadi ju hlavný školský inšpektor, ktorého vymenúvava a odvoláva minister na päťročné funkčné obdobie. Plní funkciu kontroly štátu nad úrovňou pedagogického riadenia, úrovňou výchovy a vzdelávania a materiálno-technických podmienok vrátane praktického vyučovania v školách a školských zariadeniach, v strediskách praktického vyučovania, na pracoviskách praktického vyučovania a vo vzdelávacích ustanovizniach.

Výkon štátnej správy Ministerstva školstva Slovenskej republiky riadi výkon štátnej správy na úseku školstva vypracovaním koncepcií a vydávaním všeobecne záväzných právnych predpisov, smerníc a pokynov. Zriaďuje a zrušuje rozpočtové alebo príspevkové organizácie, ktorých štatutárne orgány vymenúva a odvoláva minister:

- a. ústavy na plnenie úloh v oblasti rezortného výskumu a odbornotechnického usmerňovania všeobecného a odborného školstva
- b. organizácie na zabezpečenie odborného a metodického riadenia škôl a školských zariadení, na prípravu pedagogickej dokumentácie a vzdelávanie pedagógov
- c. metodicko-pedagogické centrá na výkon metodickej činnosti a na ďalšie vzdelávanie pedagogických a nepedagogických zamestnancov
- d. školské výpočtové strediská na zabezpečenie rezortného systému a ďalšie vzdelávanie pedagogických a nepedagogických zamestnancov v oblasti informačných a komunikačných technológií.

Z prostriedkov štátneho rozpočtu prostredníctvom krajských školských úradov zabezpečuje a rozpisuje zriaďovateľom škôl a školských zariadení finančné prostriedky. Vykonáva štátny dohľad a štátnu správu v druhom stupni vo veciach, v ktorých krajský školský úrad rozhoduje v prvom stupni.

1.3.2 Manažment školy

Manažment školy je neodmysliteľnou súčasťou manažmentu školstva. Je orientovaný na vnútorné riadenie školy, ktoré zabezpečujú úspešnú činnosť školy. Predpoklad úspešnej školy spočíva v zabezpečovaní programu a výchovy školy, dodržiavaní právnych predpisov, plnenie pracovných povinností, personálne obsadenie a kultúra inštitúcie. Patrí sem aj správne uplatňovanie kompetencií riaditeľa školy, zamestnancov pedagogických aj nepedagogických (Obdržálek, Z., Horváthová, 2004). Horváthová a Manniová súdia, že Švec zvažuje i ďalšiu možnosť ako nazerať na školský manažment ako na „aplikovanú – praxeologickú vednú disciplínu, čo sa prejavuje v jeho prioritnej orientácii na konečný výsledok. Pri svojom tvrdení vychádzajú z myšlienky, že zdôvodnené zákonitosti manažmentu je vhodné vedecky modifikovať s ohľadom na predmet riadenia, t.j. pre danú oblasť riadenia. V prípade školského manažmentu je potrebné aplikovať všeobecné poznatky manažmentu tak, aby boli v súlade so zákonitosťami a špecifikami procesu učenia a výchovy. Vzťah medzi manažmentom a školským manažmentom je tak chápaný ako vzťah medzi všeobecným a špecifickým. Pre tento vzťah je charakteristická vzájomná výmena poznatkov a vzájomné obohacovanie“ (Horváthová, Manniová, 2008).

2 Projekt

2.1 Projektový manažment

„Je spôsob riadenia a koordinácie ľudských a materiálnych zdrojov počas životnosti projektu pri použití moderných techník riadenia na dosiahnutie vopred určených cieľov v danom rozsahu, nákladoch, čase, kvalite a spokojnosti účastníkov projektu“ (Majtán, 2009). Projektový manažment je zložitá oblasť riadenia, obsahuje aktivity, ktoré súvisia s riadením predmetu, služby, ktorá má realizáciou projektu vzniknúť za použitia výrobných technológií a postupov na dosiahnutie cieľa. Majtán súdi vo svojej knihe, že Svozilová uvádza k najdôležitejším činnostiam pre zvládnutie a ukončenie projektu z hľadiska časového priebehu životného cyklu:

- transformácia potrieb a požiadaviek zákazníka do predmetu projektu
- tvorba odhadov a predpokladov ich prenos do terminovaných plánov, finančných analýz a metodických postupov
- vyjednávanie o zdrojoch, spracovanie a schválenie projektových dokumentov
- výber pracovníkov vhodných na plnenie úloh
- pridelovanie úloh a ich koordinácia
- vedenie a motivovanie členov tímu
- kontrola plnenia plánov
- monitoring rizík a voľba obranných opatrení
- korigovanie vzniknutých odchýlok
- záverečné agendy – konečná fakturácia, záverečné a hodnotiace dokumenty
- zabezpečenie odovzdania projektových výstupov zadávateľovi (Majtán, 2009).

2.2 Projekty na škole

V. Příhoda vníma projekt ako zoskupenie problémov a vraví, že projekt sa využíva pri metóde projektovej. Projekt je „vlastní podnik žáků, který dává vyučování jednotný cíl a přispívá k jeho životnosti. Projekt představuje koncentrované úkoly zahrnující organicky stmelené učivo z různých předmětů nebo pouze z téhož předmětu“ (Příhoda, 1936,s. 161). Projekty na školách sa vyznačujú hlavne spôsobom získavania vedomostí. Kladie na učiteľa vysokú pripravenosť, schopnosť viesť dieťa samostatne pracovať na danom probléme. Musí si určiť cieľ čo chce od žiaka a musí samozrejme vedieť či úlohu žiak splnil. Ďalej treba nechať dieťa samostatne pracovať, len pri probléme by mal žiaka usmerniť a pomôcť. Projekt je určený žiakom nie učiteľovi, ten len koordinuje a usmerňuje žiakov správnym smerom. Každý projekt má svoje etapy. Tvorba projektu si vyžaduje teoretickú, praktickú skúsenosť a predvídavosť. Vo všeobecnosti vieme, že projekt má prípravnú, realizačnú a hodnotiacu etapu.

Prípravná etapa formuluje teoretické východiska, zdôvodňuje potrebu riešenia problematiky, hodnotí súčasný stav, na základe poznatkov sa vyslovujú predpokladané zmeny. Formuluje sa cieľ, úloha a jeho riešenie. Navrhuje sa metodika a organizácia riešenia, spôsob vyhodnotenia výsledku. Stanoví sa časový harmonogram, pripraví sa materiál potrebný na riešenie a určí vedúceho projektu.

Realizačná etapa predstavuje konkrétny postup a spôsob uskutočnenia projektového zámeru. Môže sa týkať celkových zmien v školstve – systému riadenia, zavádzania alternatívnych modelov výchovy a vzdelávania do praxe škôl až po jednoduché projekty uskutočňovaných na vyučovacích hodinách realizovanými žiakmi.

Hodnotiacia etapa vyhodnocuje výsledky realizačnej etapy konfrontujú s hypotézami. Môžu obsahovať ďalšie riešenia a využitie získaných poznatkov (Obdržálek, Horváthová,2004).

Projekty môžeme rozdeliť aj podľa dĺžky trvania na krátkodobé (maximálne jeden týždeň), strednodobý (do jedného mesiaca), dlhodobé (dlhšie ako jeden mesiac). Ďalej podľa prostredia na domáce, školské, podľa zúčastnených na projekte na individuálne alebo kolektívne. Spôsob organizácie špecifikuje projekty jedнопredmetové, v rámci príbuznosti predmetov, príbuznosti predmetov a nad predmetové. Môžu byť malé alebo veľké. A nemožno opomenúť aj deľbu podľa zdrojov na projekt voľný (žiak pacuje a získava si materiály sám), projekt viazaný

(žiacovi sú materiály poskytnuté učiteľom), kombináciou obidvoch (žiak dostane základný materiál, ktorý si sám môže rozšíriť). Vzhľadom, že projekt vyžaduje veľa činností, ktoré môžu byť samotnými žiakmi realizované len na určitom stupni ich rozvoja. (Kratochvílová, 2002).

3 Predprimárne vzdelávanie

Cieľom predprimárneho vzdelávania je dosiahnuť optimálnu perceptuálno-motorickú, kognitívnu a citovo-sociálnu úroveň ako základ pripravenosti na školské vzdelávanie a na život v spoločnosti. Cieľom vzdelania sú:

- a. naplniť potrebu dieťaťa sociálneho kontaktu s rovesníkmi
- b. plynulú adaptáciu na zmenené prostredia
- c. vzťah dieťaťa k poznávaniu a učeniu hrou
- d. rozvíjať osobnosť dieťaťa v psychomotorickej, poznávacej, sociálnej, emocionálnej a morálnej oblasti
- e. prihliadať na sociokultúrne a socioekonomické zázemie dieťaťa
- f. chrániť práva dieťaťa v spolupráci s rodinou, zriaďovateľom
- g. získavať dôveru rodičov v individuálnom výchovnom poradenstve a upriamovať ich pozornosť na pozitívne prejavy v správaní sa svojho dieťaťa a v prípade potreby ich nasmerovať na ďalšie odborné poradenstvo a inými odborníkmi

Pomáha dieťaťu posilňovať úctu k rodičom, ku kultúrnym a národným hodnotám, získavať úctu k ľudským právam, pripraviť sa na život v slobodnej spoločnosti v duchu porozumenia a tolerancie, naučiť sa rozvíjať a kultivovať svoju osobnosť, naučiť sa kooperovať v skupine, naučiť sa chrániť svoje zdravie vrátane využitia zdravej výživy a chrániť životné prostredie, naučiť sa rešpektovať všeludské etické hodnoty.

Naplnenie uvedených cieľov predpokladá priaznivú vzdelávaciu klímu s dôrazom na rozvoj osobnosti pred pamäťovým učením. Dôležité je pozitívne emocionálne prežívanie dieťaťa (Štátny vzdelávací program)

3.1 Materská škola

Materská škola je výchovnovzdelávacie zariadenie, súčasť sústavy školských zariadení na zabezpečenie výchovy a vzdelávania detí predškolského veku. Sústavu tvoria :

materské školy

špeciálne materské školy

s poldennou, celodennou, týždennou alebo nepretržitou starostlivosťou.

Poslaním je zabezpečovať cieľavedomú veku primeranú výchovu a vzdelávanie u 2-6 ročných detí. (Obdržálek, Horváthová, 2004). V materských školách sa obsah výchovy a vzdelávania uskutočňuje podľa štátneho vzdelávacieho programu vydaného Ministerstvom školstva. Každá materská škola si na základe tohto dokumentu vypracujú vlastný vzdelávací program, ktorý korešponduje so štátnym. Jeho kontrolu vykonáva štátna školská inšpekcia. Je na riaditeľovi školy, čím sa odlíši svojim programom a tým aj upúta záujem rodičov, samozrejme pri dodržaní platnej legislatívy. Materská škola je dôležitá aj z iných aspektov, a to, že v tomto období života dieťaťa sa kladú základy povahy, charakteru, rozvíjajú sa zručnosti, schopnosti a najmä rečová vybavenosť (Trubíniová, Tamášová, 1997). Okrem zvýraznenia pedagogického poslania materských škôl treba poukázať nepriaznivý stav v predškolskej výchove dnes. Likvidácia materských škôl sa uskutočňuje bez rešpektovania zákonných opatrení a bez zreteľa na deti predškolského veku. Dochádzka detí do materskej školy má z hľadiska jej odborného vplyvu na :

kognitívny,

sociálno-emocionálny

perceptuálno-motorický

vývin dieťaťa predškolského veku a pred vstupom do školy je veľmi opodstatnená. Opodstatnenosť predškolskej výchovy na Slovensku je podložená tiež 179 ročnou históriou. Výrazne zmeny začali po roku 1945. Ide najmä o rozvoj materských škôl a ich účelné materiálne vybavenie. Začiatkom 80. Rokov sa dosiahlo 100%-nú kvalifikovanosť učiteliek s požadovaním stredoškolským vzdelaním a neskôr aj určitým percentom vysokoškolským vzdelaním s predškolskou kvalifikáciou (Trubíniová, Tamášová, 1997). Rastúca životná úroveň ovplyvňuje telesný a duševný vývoj dieťaťa, rodičia pri nedostatku času nachádzajú prostredníctvom materskej

školy spoľahlivého partnera pri výchove detí. Materská škola sa výrazne podieľa na vytváraní schopností, návykov, spoločenského správania sa a kolektívneho spolunažívania detí. Učiteľky vedú dieťa k samostatnému prekonávaniu prekážok, úcte k rodičom a starým ľuďom, vzájomnej tolerancii, úcte k svojmu zdraviu a ochranu prostredia. Kvalifikovane sa podieľa na vstupe do školy. Prostredie materskej školy vytvára priaznivé životné podmienky, vplýva na vyššiu úroveň mentálnej vyspelosti dieťaťa (Trubíniová, Tamášová, 1997).

3.2 Význam školského stravovania

Spôsob výživy v rodine je podmienený pomerne stabilnými rodinnými tradíciami. Zakorenené stravovacie návyky a výber potravín sa len ťažko menia. Väčšinou výživových chýb si dieťa fixuje už v detstve a prenáša ich do dospelosti. Podobne si so sebou prináša aj dispozície na niektoré ochorenia. V súvislosti s výživou okrem iných napríklad aj sklon k obezite. Práve v tomto veku má školské stravovanie významné postavenie a plní viacero úloh.

Školské stravovanie má :

- Predovšetkým výchovnú úlohu
- Vštepuje správne návyky
 - Na zdravú a modernú racionálnu výživu
 - Na kultúrne stolovanie
 - Na spoločenské správanie a hygienické návyky

V školskej jedálni sa deti naučia konzumovať podstatne širší repertoár jedál, teda aj tých, ktoré sa v mamej kuchyne nevaria. Vieme totiž, že v každej domácnosti sa obmieňa len určitý obmedzený počet jedál, podľa tradície a obľúbenosti. Taktiež len málo zamestnaných matiek má čas na prípravu zložitých, väčšinou múčnych jedál alebo chuť experimentovať so zavádzaním nových, na prípravu a suroviny náročnejších jedál, a to aj napriek tomu, že sú nutrične hodnotnejšie a modernejšie.

Školské stravovanie sa tak stáva ideálnym priestorom pre uplatňovanie moderných ozdravovacích, výchovných zámerov v oblasti výživy mladej generácie. Skladba stravy, výber surovín a podávané množstvo zodpovedajú energetickým a biologickým požiadavkám pre daný vek. Eliminuje všetky možné negatívne dôsledky nesprávneho výberu potravín, ktoré by mohli ovplyvniť výskyt rizikových

faktorov civilizačných ochorení v dospelom veku. Výber potravín eliminuje tiež alergizujúce vplyvy z potravinových zdrojov. (Broniš, 2002)

3.3 Materská škola podporujúca zdravie

Základným cieľom je naučiť deti postojom, ktoré vedú k aktívnym zručnostiam chrániacim zdravie a k váženiu zdravia. Materské školy sú prvým článkom v školskom systéme, kde sa tieto myšlienky môžu realizovať. Svetová zdravotnícka organizácia pre Európu a Európska komisia vypracovali návrh strategického programu Zdravie pre všetkých v 21. storočí. Má 26 cieľov, z ktorých cieľ „zdravý štart do života“ je zaradený ako druhý a spracovaný perspektívne do roku 2020. Podporou programu zdravia v materských školách majú poskytnúť aj miestne zastupiteľstvá (Broniš, 2000). Slovensko bolo prvou krajinou na svete, kde aj materské školy prejavili záujem byť zaradené v projekte škola podporujúca zdravie. Predškolský vek je najideálnejší na vytváranie základných návykov podporujúce zdravie. V materskej škole zo všetkých druhov a stupňov škôl je najužší kontakt s rodičmi detí. Základnými pojmi tejto problematiky sú zdravie, podpora zdravia a zdravý životný štýl. Cieľom výchovy je aj predchádzanie a zabraňovanie vzniku chorôb : Prevencia, ktorá je konkrétna ochrana pred určitou chorobou. Rozlišujeme tri druhy prevencie štátnej zdravotnej politiky

- a. aktivácia občanov k zdravému životnému štýlu (výživa, pohyb, zdoľávanie zlých návykov)
- b. vytváranie legislatívnych a organizačných podmienok
- c. zabezpečením podmienok pre optimálne poskytovanie zdravotnej starostlivosti

Musíme brať do úvahy všetky stránky nášho zdravia, a to fyzické, psychické a sociálne (Sobotová a kol., 2002). V apríli 1995 Národná rada aktualizovala prihladením na nové podmienky v Národnom programe podpory zdravia sú priority definované na :

1. Zvýšenie pohybovej aktivity obyvateľstva
2. Ozdravenie výživy
3. Podpora nefajčenia
4. Prevencia drogových závislostí

5. Výchova k partnerstvu, manželstvu a prevenciu chorôb prenášaných pohlavným stykom

6. Znižovanie zvýšeného arteriálneho krvného tlaku adekvátnu kombináciou ovplyvnenia životného štýlu.

Školy podporujúce zdravie sa musia stotožniť s koncepciou škôl podporujúcich zdravie. Ide o dobrú vôľu realizovať príslušné aktivity, plánovať a riadiť projekt, vzdelávať a viesť učiteľov, zaviesť zdravotnú výchovu do školského vzdelávacieho programu, spolupracovať s rodičmi a s komunitou v okolí školy (Fižová a kol., 1999).

Hudec vo svojom článku delí úrovne riadenia projektu školy podporujúce zdravie :

Prvá úroveň riadenia je úroveň medzinárodná, ktorú reprezentuje Európske centrum Svetovej zdravotníckej organizácie v Kodani a úroveň štátna, ktorú predstavuje Ministerstvo školstva SR a Ministerstvom zdravotníctva SR.

Druhá úroveň riadenia je sústredená najmä na krajských úradoch a metodických centrách.

Tretia úroveň riadenia je v jednotlivých školách, ktoré realizujú projekt. Tvorí ho koordinátor projektu, jeho spolupráca s riaditeľom, koordinačnou radou projektu a ďalšími zamestnancami školy (Guliš a kol., 1999).

3.4 Správna výživa v projekte Zdravá materská škola

Odborníci na výživu zdôrazňujú aké je dôležité zmeniť stravovacie návyky detí, pretože štúdia dokazujú vážne narušovanie zdravotného stavu obyvateľstva. Školské stravovacie zariadenia v spolupráci so školou majú možnosť ovplyvniť negatívne stravovacie návyky. V školských stravovacích zariadeniach sú zabezpečené zásady správneho stravovania a zostavovania vhodných jedálnych lístkov. S pojmom zdravie kontra obezita sa dnes stretávame na každom kroku. Dôvodom sú choroby, ktoré spôsobujú najväčšiu úmrtnosť a sú v priamom súvisi s obezitou. Môžeme ich ovplyvniť životnými návykmi. Spomedzi všetkých ľudských návykov je to práve návyk na stravu, ktorá má najväčší dopad na zdravie. Preto je potrebné ich utvárať u dieťaťa od malička. V predškolskom veku a materských školách je najväčší priestor na zmenu týchto návykov (Luxová, 2009). Hlava udáva, že výživa je jedným faktorom vonkajšieho prostredia. V podpore zdravia je výživa veľmi dôležitá,

podieľa sa výrazne, má úlohu pri vzniku srdcovocievnych, nádorových ochorení, cukrovke a iných. Nesprávna výživa ovplyvňuje aj imunitu, alergie a únavu. Základné princípy zdravej výživy vypracovali odborníci v súlade s poslednými svetovými trendmi. V populácii je nadmerný energetický príjem, nevhodné potraviny, zvýšený príjem soli a nedostatočný prísun vláknin a vitamínov. Závažnosť v dnešnej dobe v stravovaní ovplyvňuje v neposlednom rade je aj rôzne trendy. Tak ako v móde sa mení štýl, tak aj v stravovaní. Vďaka bezbrehej demokracii u nás prepukla sila reklamy, jej ovplyvňovanie detí. Potreby detí sú odlišné ako potreby dospelého jedinca. Deti by mali prijímať hlavne potravu z domáceho prostredia, ich organizmus na tieto potraviny je prispôsobený. Preto je pre predškolské deti veľmi nebezpečné experimentovať s vegetariánskou alebo inou neštandardnou diétou. Preto v minulosti otvorené materské školy s takým zameraním boli zrušené. Nie je generačný predpoklad, zemepisné pásmo, náboženské pomery prijímať cudzie stravovacie návyky. V neposlednom rade dieťa už od narodenia získava návyky v rodine a aj svoje postoje k jedlu (Guliš a kol.,1999).

3.4.1 Všeobecné kritéria správnej výživy

Školské stravovanie sa stáva ideálnym priestorom pre uplatňovanie výchovných zámerov v oblasti výživy, ktorá ovplyvňuje nielen telesné zdravie, ale aj duševný vývoj dieťaťa. Zdravie úzko súvisí s kvalitou a množstvom jedla. Sobotová súdi, že Hlava uvádza základné kritéria na zdravú a vyváženú stravu sú :

1. Vrátenie sa k tradičným potravinám ako sú obilniny, strukoviny, zelenina, ovocie, zemiaky
2. Pravidelná konzumácia cibule, cesnaku, surovej zeleniny a ovocia
3. Znížiť príjem tukov, údenárskych výrobkov
4. Ponechať v jedálničku chudé mäso (zdroj aminokyselín, vitamín B 12, železo)
5. Podávať mlieko, nízkotučné mliečne výrobky, tvaroh (zdroj vápnika)
6. Uprednostňovať živočíšne maslo pred umelými rastlinnými tukmi
7. Sója len ako občasný doplnok (vysoko alergénna potravina)
8. Obmedziť rafinovaný cukor a výrobky z neho
9. Nahradzovať sladkosti ovocím (pozor na cudzokrajné)
10. Pravidelné podávanie rýb a výrobkov z nich

11. Dbat' na pravidelný pitný režim

12. Jesť v menších dávkach pravidelne aspoň 5x denne a dobre požiť (Sobotová a kol.,2002).

Detská strava musí byť pestrá, plnohodnotná, energeticky a biologicky vyvážená. Má mať potrebné množstvo bielkovín, tukov a sacharidov a samozrejme všetky potrebné vitamíny, vápnik a minerály potrebné na zdravý rast a vývoj dieťaťa. Trendom vo výžive je znižovanie príjmu soli, tukov, umelých prísad v potravinách. Treba rešpektovať aj telesnú aktivitu, konštrukciu dieťaťa a zdravotný stav (Sobotová a kol., 2002).

3.4.2 Program ozdravenia zdravej výživy

Je vecou dospelých, aby si všímali potreby dieťa, či dostatočne pije, ale hlavne prispôsobili veľkosť porcií. Dieťa musí mať voľný prístup k tekutinám, samozrejme nesladeným prírodným vodám, ovocnému čaju. Nesmie sa nútiť jesť, má byť v peknom, príjemnom prostredí, ponechať mu svoje tempo jedenia. Mali by sme deti učiť vnímať pocity pri konzumácii jedla, nedovoliť im hrať sa s jedlom. Medzi klasické prezentácie zdravej výživy rodičom patria ochutnávky jedál, poskytovanie receptúr, stretnutie s odborníkmi na výživu detí, požičiavanie publikácií, informatívne nástienky. Informovať rodičov o škodlivosti alternatívnych spôsobov výživy a ich škodlivý vplyv na funkcie detského organizmu. Škola by mala zabezpečiť aj diétne stravovanie pre deti s poruchami stravovania (Sobotová a kol., 2002). Boli prijaté nové spotrebné-materiálne normy pre diéty : šetriaca, diabetická, bezlepková, ktoré najčastejšie dodržiavajú deti v predškolskom veku. Ondrejka, Rovný a kol. uvádzajú, správna výživa môže pozitívne ovplyvniť zdravotný stav obyvateľstva. Je nutné, aby všetky rezorty v spoločnosti prispeli k ozdraveniu výživy a tým aj zdravia obyvateľstva.

Všeobecné ciele programu ozdravenia výživy sú :

1. Znížiť šírenie srdcovocievnych a nádorových ochorení
2. Poskytnúť poľnohospodárskym prvovýrobcam podklady pre výrobu zdravotne bezpečných potravín a ich cenovú dostupnosť
3. Legislatívne usmerniť rozvoj potravinového priemyslu, zabezpečovať rozširovanie kvality a inovácie sortimentu detskej a diétnej výživy v súlade s aktuálnymi potrebami výživy obyvateľstva

4. Vypracovať novú koncepciu rozvoja spoločného stravovania, najmä v predškolskom a školskom veku, pracujúceho dorastu, vysokoškolákov, obyvateľov sociálnej starostlivosti a reštaurácií.

5. Usmerňovať a vychovávať obyvateľov k správnej a preventívne orientovanej stravy

Na zabezpečenie týchto cieľov treba presadzovať nasledovné :

- Podporu masmediálnej politiky
- Podporu činností poradní zdravia štátnych rezortov
- Podpora mimovládnych organizácií zaoberajúcich sa správnu výživou
- Podpora vhodného stravovania detí a mládeže
 - a. Rozvoj školského stravovania
 - zastaviť rušenie školských jedální
 - zvýšiť dostupnosť hlavne pre deti z rodín s nižšími príjmami
 - aktualizovať vzorové jedálne lístky
 - vhodnou skladbou stravy prilákať detí do jedální
 - zaradiť výchovu k zdravej výžive do učebných osnov
 - b. Podpora príjmu mlieka
 - rozšíriť sortiment a dostupnosť mliečnych výrobkov
 - obnoviť a materiálne zabezpečiť mliečne desiate
 - c. Správnym pitným režimom detí
 - výchova detí k pitiu dostatku tekutín
 - umožniť deťom dopĺňovať tekutiny podľa pocitu smädu
 - zabezpečiť dostupnosť pitnej vody, alebo vhodných nápojov
- Uplatňovanie nových odporúčaných výživových dávok pre určité formy spoločného stravovania
- Finančným znevýhodneným škodlivých potravín
- Legislatívnou úpravou maximálneho obsahu rizikových faktorov v požívatinách
- Preventívne opatrenia zdravotných poisťovní
- Činnosťou obcí a organizácií, ktoré sa podieľajú na realizácii výživy
- Zabezpečením zdravotne neškodných požívatin
- Označovaním potravinárskych výrobkov, ktoré budú mať znaky zlepšenia výživových faktorov oproti pôvodným a budú trvale zdravotne neškodné (Guliš a kol., 1999).

II EMPIRICKÁ ČASŤ

Cieľ : Pozorovaním zistiť u detí zmeny stravovacích návykov po aplikácii projektu Zdravá škola.

Čiastkové ciele :

- Vplyv zmeny stravovacích návykov na chorobnosť detí po dvoch rokoch
- Vplyv projektu na konzumáciu mlieka u detí

4 Metodológia šetrenia

V teoretickej časti som využila hlavne metódu pozorovania prostredníctvom pozorovacieho protokolu detí v predškolskom veku. Zamerala som sa počas dvoch rokov na deti, ktoré v počiatku mali štyri roky a pozorovanie som ukončila u šesťročných. Spolupracovala som s učiteľkami a zúčastňovala sa s ich povolením na výučbe, ktorá sa zameriavala na projekt Zdravá škola. Mala som možnosť priamo sa zúčastniť na priebehu celého projektu, nakoľko pracujem v danej škole. Taktiež som využila aj rozhovory s deťmi priame neštandardizované, skupinové rozhovory a štúdiom materiálov školy. Pozorovala som deti nielen pri výučbe, ale aj priamo v jedálni kde bolo možno priamo pozorovať zmeny v ich správaní. Keďže ma poznajú nenarušujem priebeh pozorovania a deti nereagujú na moju prítomnosť. Pri rozhovoroch reagujú spontánne bez stresu a určite pravdivo. Vďaka práci som sa s deťmi zblížila a mám s nimi pekný vzťah a dokonca si trúfam tvrdiť, že ma postavili na úroveň učiteliek. Štúdiom materiálov dochádzky Materskej školy.

4.1 Špecifikácia metód

Pozorovanie: Metóda pozorovania je asi najprirodzenejšou výskumnou metódou. Pri pozorovaní používame zmysly na zistenie istých vlastností a znakov. Na rozdiel od bežného pozorovania vecí a dejov v bežnom živote, ktoré sa deje mimovoľne, vo vedeckom výskume ide o objektívne, zámerné, cieľavedomé, plánovité, systematické pozorovanie. Jeho dôležitou vlastnosťou je presnosť a spoľahlivosť (Švec, 1998).

- Neštruktúrované pozorovanie – používa sa v situáciách, keď pozorovateľ má málo informácií o skúmanej skupine a ich správaní, keď sa daná problematika začína skúmať. Hlavným cieľom takéhoto pozorovania je vytvorenie hypotéz,

ktoré sú neskôr overované pomocou formálneho pozorovania, alebo inými metódami.

- Štruktúrované pozorovanie - Pozorovateľ používa pri sledovaní predmetov pozorovania pozorovací nástroj s presne určenými kategóriami javov, ktoré chce pozorovať (Švec, 1998). Najlepšie sa používa pri činnostiach, ktoré sú istým spôsobom organizované.
- Priame pozorovanie – Pozorovateľ je umiestnený tak, aby čo najmenej rušil pozorované osoby, zaznamenáva dáta okamžite počas pozorovania. Používa sa zvyčajne pripravený formulár.
- Nepriame pozorovanie – Priebeh činnosti sa zaznamenáva na nejaký typ záznamu – videozáznam, audiozáznam, písomný protokol.

Podľa časovej dĺžky poznáme dlhodobé, krátkodobé.

Etapy pozorovania sú príprava pozorovania, samotné pozorovanie a vyhodnotenie samotných údajov.

Rozhovor : Je to proces vyjadrujúci zámernú a podľa potreby opakovanú interakciu a interpersonálnu komunikáciu. Cieľom je vyvolať u komunikačného partnera verbálne i neverbálne reakcie na pokladané otázky a splniť tak komunikačný zámer komunikátora. Odohráva sa formou otázok a odpovedí.

V sociálnej komunikácii môžeme realizovať dva **druhy** rozhovoru:

- a) neštruktúrovaný rozhovor - konverzácia;
- b) štruktúrovaný, riadený, formálny rozhovor

- **Neformálny rozhovor**, ktorý pripomína konverzáciu. Obecná téma sa volí vopred, ale konkrétne otázky vznikajú až v priebehu rozhovoru. Taký spôsob umožňuje neformálne získavanie informácií.
- **Riadený rozhovor** obsahuje témy volené vopred. Konkrétne dotazy a formulácie sú riadené konkrétnym charakterom interakcie. Taký spôsob je pružný a umožňuje adekvátne reagovať na dynamickosť situácie
- **Štandardný otvorený rozhovor** je založený na pripravených otázkach, ktoré s pokladané vo vopred stanovenom poradí (napr. rozhovor vo výberom konaní).

4.1.1 Pozorovací protokol

POZOROVACÍ PROTOKOL

Protokol pozorovania na priebeh a fázy projektu

Predmet pozorovania :

Dátum :

Téma :

Prípravná fáza pozorovanej výučby :

Bol formulovaný cieľ hodiny?

Aký cieľ si učiteľka zvolila?

Aké vyučovacie metódy sa zvolili?

Realizačná fáza :

Pripravila učiteľka deti psychicky na učenie?

Ako oboznámila deťom cieľ hodiny?

Ako využívala cieľ pri riadení činnosti žiakov?

Ako odovzdávala žiakom nové učivo?

Aké boli jej typické otázky?

Ako navodzovala samotnú aktivitu detí?

Ako zapájala deti do činnosti?

Ako bola prevládajúca činnosť učiteľa?

Aká bola prevládajúca činnosť žiaka?

Ako boli využité pomôcky na lepšie pochopili učivo?

Hodnotiaca fáza

Ako boli zamerané otázky pri opakovaní učiva?

Či malo skúšanie charakter vytvárania spätnej väzby?

Či malo opakovanie jasný cieľ, prepojený s cieľom hodiny?

Ako reagovala na chybu žiaka, či ju dokázala didakticky využiť?

Celkový dojem z vyučovania

Aká bola celková atmosféra výučby?

Ako sa podarilo učiteľke zaujať deti?

Aká bola celková aktivita detí a ako ju vedela využiť?

Či definovala požiadavky na deti a ohľadom na ich možnosti a zvláštnosti ?

Tento protokol som použila počas priebehu projektu niekoľkokrát v roku. Naposledy v novembri 2010, kedy som aj ukončila pozorovanie.

5 Charakteristika školy

Materská škola je od roku 2002 školou s právnou subjektivitou. Poskytuje predškolskú výchovu v štyroch triedach, kde je umiestnených podľa veku 80 detí. Materská škola sa vo svojej práci snaží o ucelený rozvoj osobnosti vo všetkých oblastiach ich predškolského vývoja, vo veľkej miere uplatňuje individuálny a prosociálny prístup k deťom, veľký dôraz kladie na bezproblémovú adaptáciu nových detí a dosahuje dobré výsledky v príprave detí na vstup do základnej školy. Vzhľadom na to, že je zaradená do národnej siete škôl, podporujúce zdravie a voľne v úvodnom projekte pokračuje, uplatňuje mnoho princípov, ktorými vedie deti k pochopeniu a osvojeniu zdravého životného spôsobu.

Materská škola má vybudované tradície, nakoľko na svojom mieste a svojím spôsobom predškolskej výchovy pôsobí už dlhé roky. Mnohí rodičia súčasných detí navštevovali materskú školu a ich osobný vzťah je možné pozorovať aj v súčasnosti. Do školy sa často vracajú bývalí absolventi, ktorí pri svojej práci zapájajú aj materskú školu do rôznych aktivít. Škola má záujem udržiavať kontinuitu a tým prispievať k upevňovaniu celkového obrazu materskej školy vo svojom okolí. Pedagogický proces zabezpečuje 8 kvalifikovaných pedagogických zamestnancov z toho 5 má vysokoškolské vzdelanie. Ďalej tu pracujú dve upratovačky a jeden záhradník. Súčasťou školy je školská jedáleň kde pracujú dve kuchárky a jedna vedúca školskej jedálne na polovičný úväzok.

5.1 Dlhodobé ciele školy

Dlhodobými prioritami školy je jej rozvoj a skvalitnenie najmä vo vzťahu k deťom- výchovno-vzdelávací proces neustále skvalitňovať a priebežne hodnotiť, aby bola možná včasná úprava v prípade nesprávnych alebo nedostatočných postupov. Prioritou je dieťa a jeho zdravý všestranný rozvoj, túžba získavať vedomosti, spoznávať zdravý spôsob života, snaha o mimoriadne dobré sociálne vzťahy najmä na úrovni dieťa - dieťa. Snaha uplatňovať túto prioritu vychádza z rôznych varovných zistení rôznych výskumov v širšom meradle a vedomosti, akou mierou ovplyvňuje vývin dieťaťa v predškolskom veku.

Ďalšou oblasťou, v ktorej sa škola skvalitňuje, je oblasť pedagogických zamestnancov, od ktorých vedomostí a morálnych vlastností závisí úspešné pôsobenie na deti vo výchovnom a vzdelávacom procese.

Táto priorita priamo súvisí so snahou priviesť pedagogických zamestnancov na dráhu celoživotného vzdelávania, dopĺňania a aktualizovania svojich vedomostí.

Oblasťou, ktorá by škola potrebovala skvalitniť, je materiálne a technické vybavenie, potrebné opravy a vybudovanie potrebných bezpečných a zdraviu prospešných priestorov, čo by v nemalej miere ovplyvnilo samotný priebeh výchovy a vzdelávania.

5.2 Konkrétne ciele školy

- Pri každodennom pôsobení na dieťa sa snažiť o jeho rozvoj v oblasti empatie, o to, aby dieťa si uvedomovalo vlastné prežívanie a dokázalo ho prejavovať. Predpokladom na rozvoj empatie je naučiť deti vyjadrovať svoje city, uznať druhého, riešiť problémy.
- Pre stimuláciu interpersonálneho porozumenia a morálneho usudzovania, pre celkový sociomorálny vývin dieťaťa a vytvárať dôležité podmienky – pozitívnu sociomorálnu klímu v prostredí materskej školy.
- Umožniť deťom bezproblémovú adaptáciu na prostredie materskej školy realizáciou predadaptačného pobytu, ktorý má za cieľ v období medzi rozhodnutím o prijatí a samotným nástupom do materskej školy (apríl – september) umožniť deťom a rodičom opakovanie pri rôznych príležitostiach navštevovať materskú školu a tým vytvoriť predpoklad mimoriadnej dobrej adaptácie.
- Mimoriadne veľkú pozornosť venovať príprave detí na vstup do základnej školy, dbať o ich školskú zrelosť prostredníctvom rozvoja všetkých oblastí, ktoré ju ovplyvňujú, rozvíjať nadanie detí a ich všetky schopnosti na to, aby ich príprava bola primeraná a dostačujúca. Zabezpečiť ich bezproblémový vstup do základnej školy.
- Plynule podporovať realizáciu projektu Škola podporujúca zdravie, v každodenných činnostiach viesť deti k uvedomovaniu si zdravého životného spôsobu, rozlišovaniu zdravého a nezdravého princípu života.

Zapojiť sa do projektov, ktoré bude možné realizovať v tejto oblasti a tým kontinuálne pokračovať v základnej filozofii školy ako školy podporujúcej zdravie.

- Podporovať záujem zamestnancov o vzdelávanie najmä vytvorením dostatočného personálneho zabezpečenia počas ich účasti na vzdelávaní, finančnými zdrojmi a oceňovaním prínosov, ktorými zamestnanec po absolvovaní vzdelávania obohatí prácu celej školy.
- Vytvoriť podnetné prostredie v materskej škole v oblasti vzdelávania, zabezpečiť dostatok literatúry a ostatných pomôcok a spätnou väzbou oceňovať prínos absolventa vzdelávania uplatnením a ocenením jeho nových poznatkov v praxi
- Zvyšovať počítačovú gramotnosť pedagogických zamestnancov, viesť ich k využívaniu dostupnej počítačovej techniky a doviest' ich k jej maximálnemu využívaniu v každodennom procese.
- Zabezpečiť opravu telocvične, ktorá je postavená bez základov, čo spôsobuje jej vlhnutie a tým je nedostatočne vhodná pre pobyt detí
- Okná v celej budove sú vo veľmi zlom stave, ohrozujú bezpečnosť výchovno-vzdelávacieho procesu a majú veľmi veľké úniky tepla v zimnom období, čo zapríčiňuje veľké náklady na vykurovanie priestorov.

5.3 SWOT analýza školy

Silné stránky školy	Príležitosti
<ul style="list-style-type: none"> • Skúsenosti z realizácie medzinárodných projektov Soctrates a Grundwig • Vysoká miera spokojnosti detí a rodičov • Veľmi dobrá adaptácia nových detí • Veľmi dobrá pripravenosť na vstup do Základnej školy • Veľmi dobré vzťahy so zriaďovateľom a poradnými orgánmi 	<ul style="list-style-type: none"> • Možnosť realizácie rôznych projektov • Právna subjektivita- určitá miera samostatnosti • Veľmi dobrá spolupráca s rodičmi, so zriaďovateľom • Dostatok odbornej literatúry a ostatných podnetov • Ochota pedagogických zamestnancov pracovať s vysokým nasadením
Slabé stránky školy	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatky vo vnútorných a vonkajších priestorov školy • Finančné nedostatky na odstránenie materiálnych nedostatkov • Nedostatočná počítačová gramotnosť u pedagogických zamestnancov • Časový problém - veľa myšlienok nemožno realizovať pre nedostatok času 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatok finančných prostriedkov, určených na obnovu budovy • Poškodenie materiálneho vybavenia vo vnútorných a vonkajších priestorov školy • Možné závady na budove školy • Pri snahe zapájania sa do projektov záporné stanoviska vyhlasovateľa projektu

Pri tvorbe Swot analýzy som použila PEST analýzu a STP analýzu.

5.4 Projekt škola podporujúca zdravie

Realizáciou projektu chce škola naplniť jeden z hlavných cieľov dokumentu Zdravie 21 Svetovej organizácie zdravotníctva, ktorý vytyčuje strategické smery a ciele na zlepšenie zdravia ľudí vo svete. Cieľom je dosiahnuť u detí taký rozvoj osobnosti, ktorý vedie k vytvoreniu trvalých postojov a schopností, a na ne nadväzujúcich prejavov správania a konania v oblasti podpory zdravia, ktoré vedú k osvojeniu si zdravého životného štýlu. Hlavný cieľ projektu : **Zdravý štart do života.**

Čiastkové ciele vychádzajú zo základného modelu **Škola – Dieťa – Rodičia**

5.4.1 Cieľ zameraný na Školu

Budú sa uplatňovať princípy prosociálneho výchovného štýlu, a tým u detí utvárať sebareguláciu správania, zvyšovať interpersonálnu kompetenciu a autonómiu dieťaťa. Jednotlivé úlohy budú viesť deti k asertívnemu správaniu. V oblasti výchovy vychádzať z koncepcie tvorivo – humanistickej výchovy, ktorej hlavné princípy sú zamerané na to, aby naučili človeka poznávať, myslieť, riešiť problémy, cítiť, rozvíjať city a prežívanie, vhodne žiť s inými ľuďmi a komunikovať s nimi, vedieť sa orientovať v hodnotách a vedieť hodnotiť a naučiť človeka tvorivému štýlu. Zameriavať sa najmä na zážitkové a spontánne učenie, a vo veľkej miere sa venovať environmentálnej výchove, ktorá svojím obsahom komplexne posilňuje zdravie, pôsobí na stránku mentálnu, fyzickú, psychickú, citovú, estetickú, harmonizuje každého jedinca a pomáha preventívne pôsobiť proti najrôznejším poruchám zdravia. K realizácii týchto úloh je potrebné zamerať sa tiež na pedagogických a ostatných zamestnancov celej školy, nakoľko na ich profesionálnych a osobných kvalitách, ktoré sú modelom správania detí, závisí úspešnosť realizácie celého projektu. Treba sa snažiť o vytvorenie priateľskej atmosféry, estetického podnetného a hygienicky nezávadného prostredia. Vytvárať priestor a dostatok času na spontánnu hru s ohľadom na individuálne potreby a záujmy detí, umožniť im dostatok voľného pohybu vo vhodnom prostredí a pritom dodržiavať rytmický harmonogram dňa. V čo najširšej miere uspokojovať prirodzené každodenné potreby detí, zamestnancov i rodičov so zreteľom na vekové a individuálne odlišnosti. Výsledkom by malo byť podnetné a bezpečné prostredie. V oblasti medziľudských vzťahov sa snažiť o vytvorenie takej sociálnej klímy, ktorá je založená na vzťahoch dôvery, úcty,

empatie a spolupráce medzi všetkými ľuďmi, ktorí v škole pracujú, a ktorí do nej prichádzajú.

5.4.2 Cieľ zameraný na Dieťa

V tejto oblasti sa zameriame na vytvorenie návykov a spôsobov, ktoré si deti osvoja v oblasti celosvetového poňatia zdravia, a to fyzické, psychické a tiež sociálne zdravie. Zároveň realizáciou jednotlivých úloh v tejto oblasti viesť deti k zmysluplnému užívaniu voľného času. Snažiť sa u detí vypestovať úctu k zdraviu vlastnému i ostatných. Vzhľadom na to, že výživa je jedným z hlavných činiteľov, ktoré rozhodujú o zdravotnom stave dieťaťa a určujú jeho potenciál do ďalšieho fyzického a psychického rozvoja a môže ovplyvniť kvalitu celého života, realizáciou jednotlivých úloh v tejto oblasti sa opierajú o všeobecné kritéria správnej výživy, ktoré sú zamerané najmä na to, aby strava detí bola zdravá, plnohodnotná a zabezpečila im zdravý vývin a v dospelosti, zdravie, silu a optimizmus. Na toto voľne nadväzuje projekt Ovečka zameriavajúci sa na zdravú výživu a boj proti obezite detí.

5.4.3 Cieľ zameraný na Rodinu

V tejto oblasti sa zameriavajú najmä na rozvoj spolupráce školy s rodinou ako najsilnejšou zárukou účinnosti projektu podpory zdravia. Táto spolupráca vzniká prelínaním vplyvov z rodiny do školy a opačne na základe vzájomnej tolerancie, partnerstva a otvorenosti. Rodinná výchova je základom, na ktorom materská škola ďalej stavia. V záujme pocitu bezpečia detí je nevyhnutné, aby v partnerskom, vzájomne rešpektujúcom vzťahu poznali rodina aj škola svoje zámery a ciele vo výchove dieťaťa a hľadali spoločné cesty na jednotné pôsobenie naň.

Taktiež spolupracovať s ostatnými partnermi, a to najmä so základnou školou, ktorá umožní plynulý prechod detí na školskú dochádzku. Vo veľkej miere sa snažiť o rozvoj spolupráce s orgánmi miestnej samosprávy a štátnej správy, a tým podporiť zdravý vývoj miestnej detskej populácie.

6 Aplikácia projektu v škole

V nasledujúcom texte budem opisovať projekt, jeho aplikáciu v praxi so zameraním na výživu. V škole prebieha tento projekt dlhodobo asi tri roky. Ako som v predchádzajúcom texte uviedla škola má stanovené tri ciele na školu, dieťa a rodinu. Správne stravovacie návyky sú zaradené do cieľa zameraného na dieťa. V podstate je projekt zakomponovaný do vzdelávacieho programu školy. Učiteľky v spolupráci s inými účastníkmi projektu upevňujú a vysvetľujú dôležitosť zdravého životného štýlu. Jedným z dôležitých foriem zdravia je aj výživa.

6.1 Divadelné predstavenie

Materskú školu navštívilo divadlo, ktoré malo tému zdravá výživa – boj proti obezite.

- Deti s herečkou spievali pesničku o zdravom zvieratku, ktoré neje sladkosti, ale iba zeleninu a ovocie a preto je veselé a zdravé
- Herečka opisovala deťom na ich mentálnej úrovni svoje telo a dôležitosť starania sa o neho
- Deti delili potraviny do množín na zdravé a škodlivé
- Zúčastnila sa vybraná vzorka detí s divadlom televízneho vysielania, kde opisovali ostatným deťom čo sa naučili a doplňovali herečku svojimi postrehmi
- Po divadelnom predstavení bola prezentácia zdravých jedál novinárom, ktorí sa zúčastnili na predstavení a mali za úlohu prezentovať celý projekt verejnosti

Celé divadelné predstavenie bolo vydané aj knižnou formou, kde deti nájdu rozprávku, pesničku a všetko čo prezentovala herečka prostredníctvom svojho zvieratka. Táto knižná forma mohla výdatne pomôcť učiteľkám pri oživovaní spomienok na predstavenie. Celkovo deti si radi spievali pesničku, ktorá mala jednoduchý a ľahko zapamätateľný text a chytľavú melódiu. Deti sa zapájali do predstavenia a tak ich to vtiahlo do deja a vzbudilo v nich veľký záujem o danú tematiku.

6.2 Projekt vo vyučovacom procese

Vo vyučovacom procese bol projekt zapracovaný do školského vzdelávacieho programu. Postupne nenásilnou formou získavajú deti poznatky o svojom tele, vedia rozlíšiť zdravé a nezdravé potraviny, prečo je nutné byť zdravý. Následnými krokmi sa deti učia náležité vedomosti:

- Poznávať jednotlivé druhy ovocia a zeleniny pomocou makiet
- Vedieť pomenovať ovocie a zeleninu
- Rozlíšiť ovocie a zeleninu podľa hmatu
- Rozlíšiť ovocie a zeleninu podľa vône
- Rozlíšiť ovocie a zeleninu podľa chuti
- Rozlišovať ich podľa krajiny pôvodu – vedieť určiť čo rastie u nás a exotické
- Pomenovať a rozlišovanie zdravých a škodlivých potravín
- Zdôvodniť prečo je ktorá potravina zdravá, a ktorá škodlivá – rozhovory s deťmi o stravovacích návykoch doma a čo je správne
- Pripravujú ovocné a zeleninové šaláty
- Pečenie zdravých koláčov
- Na výtvarnej výchove deti otláčajú ovocie a zeleninu a zároveň ich triedia do jednotlivých skupín
- Vytvárajú panáčikov „Ovocníčkov“ a „Zeleničkov“
- Kresby ovocia a zeleniny

Ucelené celky výučby sú pojaté aj v rozlišovaní ročných období. Učia sa kedy a čo rastie, ako reaguje telo na vonkajšie vplyvy. Upevňujú spojenie zdravej výživy s nutnosťou zdravého pohybu a pobyte na čerstvom vzduchu. Pohyb ako prostriedok upevnenia zdravia – zaujať adekvátne postoje k pohybu a športovým aktivitám. Ďalej sú upozorňovaní na možnosti poškodenia zdravia – rozlíšiť príčiny možného nebezpečenstva a poškodenia zdravia pri manipulácií s niektorými predmetmi, pri škodlivosti návykových látok a neznámymi prírodninami. Dodržiavať zásady ochrany vlastného zdravia s pomocou dospelých. Rozlíšiť a jednoduchým spôsobom intuitívne opísať stav zdravia a choroby. Určiť na základe viaczmyslového vnímania časti teľa a jednoduchým spôsobom opísať ich funkciu – vnímať a určiť viacerými zmyslami niektoré životne dôležité orgány.

6.3 Projekt v školskom stravovaní

Stravovanie zabezpečuje vedúca školskej jedálne. Zodpovedá za kvalitu, predpísané množstvo, biologickú hodnotu, hygienu a kultúru stravovania. S vyhotoveným jedálnym lístkom včas oboznámi rodičov. S rodičmi spolupracuje v oblasti podávania zdravej výživy. V spolupráci s riaditeľkou Materskej školy zabezpečuje, zostavuje denný poriadok tak, aby stabilný čas na jedlo a oddych zodpovedali fyziologickým potrebám detí. Požiadavky zákonných zástupcov detí na obmedzovanie stravy konzultovať s riaditeľkou Materskej školy a s vedúcou školskej jedálne.

- Zabezpečiť denne pitný režim – počas celého dňa je k dispozícii čistá pitná voda
- V strave zabezpečovať deťom primeraný príjem základných živín
- Znižovať príjem živočíšnych tukov
- Zvýšiť príjem mliečnych výrobkov
- Obohacovať stravu o čerstvé ovocie a zeleninu
- Snažiť sa v maximálnej miere odbúrať cukor
- Nahradiť pri oslavách sladkosti sušeným ovocím
- Sladiť nápoje medom a čaje ovocné bez pridania sladidiel
- Vytváranie zdravých stravovacích návykov
- Rešpektovanie individuálnej potreby jedla v súvislosti od individuality dieťaťa
- V najstaršej vekovej skupine umožniť deťom samostatne si pripraviť desiatu
- Vedúca školskej jedálne komunikuje a vysvetľuje pri stravovaní rozlišovanie zdravých potravín
- Vedúca školskej jedálne sa zúčastňuje pri výučbe o požívatinách
- Školská jedáleň úzko spolupracuje na projekte s Materskou školou

Zlým príkladom pre deti je fakt, že konzumácia zeleniny a ovocia je problémom celej populácie aj napriek tomu, že vieme, aké má priaznivé zdravotné účinky. Deti majú radi zeleninové šaláty v kombinácii s ovocím. Platí, že zeleninu treba podávať tak, aby dieťa nemalo pocit, že jedlo je len zeleninové. Treba odbúrať u detí strach z niektorých druhov ovocia a zeleniny, ktoré nepoznajú z domáceho prostredia. Treba variť denne čerstvú stravu len z čerstvých surovín a kvalitnej čerstvej zeleniny.

Deti treba pripraviť už od útleho veku na to, že základom zdravej výživy a zdravého rastu je aj zelenina a ovocie a tiež konzumácia čerstvo pripravenej výživnej polievky.

6.3.1 Deň mlieka

Takéto dni sa v škole pripravujú počas celého roka a deti sa na nich s radosťou zúčastňujú a hlavne spolupracujú. Na každú akciu namaľujú obrázky podľa toho, aký sviatok či deň si práve pripomínajú. Pripravil sa týždeň mliečnych prekvapení. Začalo to súťažou „Čo vieš o mlieku“ pre deti. Na ďalší deň prišli deti oblečené v bielom a usporiadali sme súťaže na tému mlieko a mliečne výrobky. Jedálny lístok v tomto týždni sme prispôbili danej téme. Podávali sa mliečne polievky, smotanové hlavné jedlá, mliečne krémy, jogurty. Pripravili nástenku s mliečnou tematikou. Na konci týždňa sa pripravila výstavka, ktorá pripomínala spracovanie mlieka v minulosti a výrobu mlieka v súčasnosti.

7 Skúmaná skupina

Deti na začiatku projektu navštevovali školu už druhý rok. Mali v priemere štyri roky a navštevovali druhú triedu a boli už po adaptačnom procese. Sledovaná skupina má 24 detí. Žiadne dieťa nemalo vážne zdravotné problémy. Prvý prieskum chorobnosti som začala hneď po začatí projektu, druhý po roku a posledný po dvoch rokoch projektu. Zvýšená konzumácia ovocia a zeleniny podporuje odolnosť organizmu voči bežným ochoreniam. Deti postupne začali jesť aj šaláty, zeleninu na chlebíkoch a každodenné podávanie ovocia tiež prispelo k zdraviu detí. Deti spočiatku odmietali jesť zdravé potraviny, ale po dvoch rokoch práce s nimi im nepripadalo neobvyklé sa takto stravovať. Ako som už popísala v predchádzajúcom texte, prirodzenou a nenásilnou formou informovali deti o potrebe a nutnosti zdravého životného štýlu. Deťom je poskytovaná strava trikrát denne. Ovocie je podávané denne po desiate. Pitný režim je zabezpečený barelom s čistou a teplotne vyhovujúcou vodou, ktorú si deti nalievajú do pohárov samostatne a podľa individuálnej potreby dieťaťa.

7.1 Vyhodnotenie chorobnosti detí

Po preštudovaní evidencie dochádzky detí som vypracovala graf, kde môžeme pozorovať zistené informácie. Spravila som priemer chýbajúcich detí.

Ako môžeme z grafu zistiť, chorobnosť klesla dosť podstatne. Je pravda, že deti sú staršie a dalo by sa polemizovať aj nad inými aspektmi, ale je nepopierateľné, ako vplýva na deti zvýšený prísun vitamínov, ktoré sú konzumované z čerstvého ovocia a zeleniny.

7.2 Vyhodnotenie vplyvu projektu na konzumácii mlieka

K zdravému životnému štýlu neodmysliteľnou súčasťou okrem prísunu vitamínov patrí aj konzumácia mlieka. Ako je známe, deti tento nápoj neoblubujú. Preto som urobila grafické hodnotenie na tej istej skupine detí. Spravila som prieskum na začiatku a na konci projektu. Zrátala som deti ktoré nepili mlieko a na konci zas či pribudli, alebo sa znížil počet týchto detí. Takisto som zistila, že ani jedno dieťa nemá intoleranciu na laktózu. Proste len nepili mlieko, lebo im nechutilo a neboli zvyknutí ho konzumovať.

Graf

Ako z grafu môžeme zistiť, konzumáciu mlieka zvládlo všetkých 24 detí. Počas dvoch rokov si deti osvojili konzumáciu mlieka bez väčších problémov.

7.3 Výsledky pozorovania

Pozorovaním a rozhovormi s deťmi som zistila dôležitosť projektov na školách. Už v pred primárnym vzdelávaním si deti získavajú najdôležitejšie návyky na celý život. Uvedomujú si dôležitosť zdravia, spoznávajú na svojej úrovni svoje telo, jeho činnosť a dôležitosť zdravého životného štýlu. Projekt je širokospektrálny, zameriava sa nielen na zdravú výživu, ale aj úctu k sebe a iným ľuďom. Preferuje zdravé životné prostredie. Deti po projekte vedeli :

- Rozpoznať škodlivé a zdravé potraviny
- Opísať svoje telo
- Vedeli pomenovať druhy ovocia
- Vedeli pomenovať druhy zeleniny
- Pripravovali jednoduché druhy ovocných a zeleninových šalátov
- Bez problémov konzumujú ovocie a zeleninu
- Zvýšila sa konzumácia mliečnych výrobkov
- Deti vedeli vysvetliť prečo je škodlivé jesť sladké potraviny
- V škole nekonzumujú sladkosti
- Deti si vedia samostatne natrieť chlieb
- Samostatne sa zaujímali čo konzumujú
- Uvedomujú si potrebu zdravia

Deti ochotne komunikovali, vedeli sa orientovať v danej téme, kládli otázky a zaujali kladné stanovisko k zdraviu. Síce ťažko sa vzdávali sladkostí pri oslavách narodenín, ale vysvetľovaním a náhradou za zdravšie cereálne potraviny si po čase zvykli. Na začiatku vôbec nechceli jesť cereálne tyčinky, no po dvoch rokoch si ich sami pýtali. Zmenili sa im po tomto čase aj chute. No je pravda, že tieto postrehy som získala iba pozorovaním v škole mimo domáceho prostredia. Domáce prostredie veľmi ovplyvňuje deti. Preto je nevyhnutná spolupráca s rodinou.

7.4 Návrhy na zlepšenie v aplikácii projektu

Projekt je riadený na vysokej profesionálnej úrovni. Riaditeľke sa podarilo sklbiť jednotlivé smery projektu a rozdeliť úlohy v rámci jednotlivých svojich kompetencií. Každá jednotka školy zodpovedala za svoju úlohu. Veľmi pomohlo celému projektu divadlo, ktoré vzbudilo v deťoch zvedavosť a naštartovalo celý cyklus vzdelávania. Úzko musela spolupracovať kuchyňa so školou. Tu sa ukázala celistvosť a dobrá spolupráca medzi nimi. Museli sa spolu stretávať a pripravovať určité fázy projektu. Riaditeľka delegovala úlohy a kontrolovala ich plnenie. Nechávala dosť široké možnosti vlastnej tvorby a postrehov. Čo sa dá vytknúť je komunikácia s rodičmi. Absentuje vo veľkej miere. Celkový projekt je poňatý ako primárny v rámci školy. Dovolím si tvrdiť, že veľa rodičov vie o projekte len z rozprávania detí. Navrhovala by som :

- Stretnutia rodičov na hodinách so zameraním na projekt
- Ochutnávky podávaných jedál v škole
- Usporiadanie prednášok na tému zdravej výživy
- Individuálne riešenie pri vyskytnutí problémov
- Pripraviť s deťmi tematické divadielko
- Usporiadať výstavy výkresov na danú tému
- Zapájať rodičov do chodu školy

Po prijatí týchto doporučení by projekt ešte vo väčšej miere ovplyvnil deti a ich zdravé životné návyky. Treba si uvedomiť, že len spolupracou vo vnútri školy a aplikáciou na vonkajšie prostredie a rodičov je možné ľahšie vstúpiť do detí určité priority. Nechcem tvrdiť, že rodičia nemajú záujem o školu, len akurát v tomto projekte som nepostrehla ich záujem. Asi to bolo spôsobené slabou informovanosťou. Preto by som odporučila riaditeľke nasledovne :

- Informovať na rodičovskom združení o projekte
- Informovať rodičov prostredníctvom vyvesenia na nástenkách materiálov
- Zapájať rodičov do jednotlivých aktivít

Záver

V práci sa mi podarilo preukázať zmeny stravovacích návykov detí po dvoch rokoch priebehu projektu na škole. Deti si osvojili základné stravovacie návyky. Projekt ako taký zaujal nielen deti, ale aj celý personál. Snažila som sa dokázať dôležitosť a efektívnosť projektov na školách. Ako som opísala v predchádzajúcom texte, aj Materskej škole je potrebné uplatňovať projekty. Deti hlavne v predškolskom veku prijímajú informácie oveľa spontánnejšie a trvalejšie. Pozorovaním som zistila veľmi pozitívnu odozvu na celý projekt. Nenásilnou a prirodzenou formou sa deti naučili to, čo sa od nich očakávalo. V škole panovala pozitívna atmosféra, celkovo sa skĺbil kolektív. Chorobnosť detí sa preukázalo znížiť, čo ma neprekvapilo, lebo je všeobecne známy vplyv príjmu vitamínov na imunitu detí. Pitie mlieka je tiež výborný výsledok, nakoľko po dvoch rokoch pili všetky deti mlieko bez problémov. Boli dokonca jedinci, ktorí sa dožadovali viac mlieka aby „boli silný a mali veľké svaly“. Hlavne s chlapcami bola jednoduchšia spolupráca, nemali žiadne špecifické potreby, zjedli po čase všetko, hlavne, že sa najedli. Dievčence reagovali citlivejšie a komplikovanejšie. Zistila som komplikovanosť práce s deťmi, rozdielnosť medzi chlapcami a dievčatami – v stravovaní, vo vyučovacom procese som nepostrehla až také rozdiely. Čo mi chýbalo a jediné čo môžem vytknúť je spolupráca s rodinou. Mala som pocit, že projekt prebieha v akejsi bunke školy, kde nemajú prístup rodičia. Pritom som presvedčená, že je nevyhnutné hlavne v tomto projekte spolupracovať s rodičmi. Dieťa je v zariadení síce celý deň, ale poskytuje sa mu strava len na desiatu, obed a olovrant no rodičia majú zabezpečiť raňajky a večeru, čo sú tiež dôležité stravovacie potreby. Bolo by vhodné keby rodičia vedeli čo jedia deti v škole a podľa toho im upravili zvyšné stravovanie.

Je nutne si uvedomiť, že len zdravé a dobre vychované deti sú základom spoločnosti. Preto vidím nevyhnutnosť hlavne v takýchto projektoch. U detí v predškolskom veku je dobré, že netreba ešte odbúravať zlé staré návyky a prirodzenou formou ich môžeme naviesť na zdravý životný štýl. Preto je neodmysliteľnou súčasťou celého projektu veľmi úzka spolupráca s rodinou, ktorá je základom vo výchove detí. Zdravá rodina zo zdravým životným štýlom vychovávajú zdravého, vyrovnaného a cieľavedomého človeka, ktorý si verí, nemá zdravotné problémy, má fyzickú

kondíciu, je citlivý na svoje prostredie, empatický k ľuďom vo svojom okolí. Takýto človek je schopný zvládnuť náročné potreby, ktoré sú kladené na dnešných ľuďoch. Pre tieto dôvody vidím potrebu, ba dokonca nutnosť aplikácie takýchto dlhodobých projektov. Prispôbovať ich novými trendmi. Náročnosť je nepopierateľná, ale vráti sa to niekoľkonásobne vo forme zdravej generácie, a to vo výchove predovšetkým ide.

Použitá literatúra

- Broniš, M. *K podpore zdravia v školách vo svetle dokumentu „Zdravie 21“*. Bratislava : Ministerstvo školstva SR. 2002 S. 83. ISBN 80-88935-31-X
- Dohovor o právach dieťaťa[on-line] dostupné na adrese <http://www.infovek.sk/predmety/poradenstvo/index.php>[26.11.2010]
- Fižová, L. a kol. *K podpore zdravia v školách*. Bratislava 1999. 68 s.
- Guliš, G. Podpora zdravia. In Hlava, P. *Výživa detí a dorastu*. Bratislava : NCPZ, 1999. S. 110-111. ISBN 80-7159-122-X
- Guliš, G. Podpora zdravia. In Hudec, J. *Riadenie podpory zdravia v školách a školských zariadeniach v Slovenskej republike*. Bratislava : NCPZ, 1999. S.243-247. ISBN 80-7159-122-X
- Kratochvílová, J. Potrebujeme pripravovať studenty pedagogických fakult na projektovú výuku? In Švec, V. *Profesný rúst učiteľa*. Sborník príspevku z 10 konferencie ČPdS. Brno . Konvoj 2002.s. 80-83. ISBN 80-7302-039-4
- Horváthová, K., Manniová, J. *Úvod do školského manažmentu*. Ivanka pri Dunaji : AXIMA, 2008. 179 s. ISBN 978-80-969178-6-0
- Luxová, S. *Stravovacie návyky predškolákov*. Rodina a škola, roč. 57, č. 2, 2009, 30-31 s.
- Majtán, M. *Projektový manažment*. Bratislava : Elita, 2009. 299 s. ISBN 978-80-89393-05-3
- Majtán, M. a kol. *Manažment*. Bratislava : SPRINT, 2008. 430 s. ISBN 978-80-89085-72-9
- Obdržálek, Z., Hotváthová, K. a kol. *Organizácia a manažment školstva*. Bratislava : Svornosť, 2004. 419 s. ISBN 80-10-00022-1
- Sedlák, M. *Manažment*. Bratislava: IURA EDITION, 2007. 360 s. ISBN 978-80-8078-133-0
- Prášilová, M. *Školský manažment*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. 80 s. ISBN 978-80-244-2574-0
- Příhoda, V. *Reformní praxe školská*. Praha : Československá grafická únie, 1936
- Sobotova, J. a kol. *Materská škola podporujúca zdravie*. Bratislava : MŠ SR, 2002. 105 s.

Trubíniová, V., Tamašová, V. Predškolská výchova na Slovensku súčasnosť a budúcnosť. In Trubíniová, V. *Predškolská výchova a jej riadenie v súčasnosti*. Bratislava : Pedagogická fakulta Univerzity Komenského, 1997. S.10-19.

ISBN 80-88868-09-2

Trubíniová, V., Tamašová, V. Predškolská výchova na Slovensku súčasnosť a budúcnosť. In Manniová, J. *Výchova detí v Materskej škole- predpoklad úspešnosti v Základnej škole*. Bratislava : Pedagogická fakulta Univerzity Komenského, 1997. S.192-195. ISBN 80-88868-09-2

Školský vzdelávací program ISCED O- pred primárne vzdelávanie, 37 s.

Zákon č.245/2008 o výchove a vzdelávaní(školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Príloha číslo 1

Deti maľujú na výtvarnej výchove ovocné misy.

Príloha číslo 2

Deti po vyučovaní pracujú na kolážach s motívom ozdravej stravy.

Príloha číslo 3

Dokončené výkresy detí na danú tému.

Príloha číslo 4

Deti pri konzumácii ovocia a príprava šalátov.